

Бюлетень проекту

«Гендер і ВІЛ: від патерналізму до активної участі»

Бюлетень №2
Київ 2011

1

В Україні створено Об'єднання жінок України, яких торкнулась епідемія ВІЛ/СНІД

2

Робоча зустріч з питань гендерних аспектів ВІЛ

3

Мережа підтримує розвиток жіночого лідерства та фінансової незалежності жінок

4

Друга навчальна поїздка в рамках проекту

5

НОВИНИ РЕГІОНІВ

Всеукраїнська Мережа ПЖВ
All-Ukrainian Network of PLWH

United Nations Entity for Gender Equality
and the Empowerment of Women

1

В Україні створено Об'єднання жінок України, яких торкнулася епідемія ВІЛ/СНІД

16 травня 2011 року в Україні було створено Об'єднання жінок України, яких торкнулася епідемія ВІЛ/СНІДу. Це стало визначною подією не лише для розвитку громадянського суспільства в Україні, а й утвердження гендерної рівності.

«Сьогодні в Україні майже 50 000 жінок живуть з діагнозом ВІЛ-інфекція. Водночас, загалом жінок, яких торкнулася епідемія, – в десятки

разів більше, – розповіла Ірина Борушек, голова керівного комітету Об'єднання жінок України, яких торкнулася епідемія ВІЛ/СНІДу.

Саме тому створення такої організації в Україні є історичним рішенням, адже вперше не просто жінки, а жінки з нелегкою долею, які зіткнулися з багатьма проблемами в житті через епідемію ВІЛ/СНІДу, вирішили об'єднатися для захисту своїх прав та інтересів. Ми сподіваємося, що з розвитком нашої організації, жінки України будуть більше долучатися до активної участі в громадській діяльності та впливати на прийняття рішень, які безпосередньо стосуються їхнього життя».

Головним органом організації є керівний комітет, який складається з 5 жінок. Основними цілями новоствореної спільноти стануть збільшення доступу ВІЛ-позитивних жінок до якісних послуг з профілактики, догляду та лікування, залучення ВІЛ-позитивних жінок до заходів з подолання епідемії ВІЛ в Україні. Об'єднання діятиме як під-мережа БВО «Всукраїнська мережа ЛЖВ» та матиме консультативно-дорадчі функції на центральному та регіональному рівнях (в тому числі діятиме як фасилітатор упровадження гендерних аспектів у діяльності Мережі).

тягом першого дня зустрічі було презентовано та обговорено результати гендерного дослідження, здійсненого в рамках проекту «Гендер і ВІЛ: від патерналізму до активної участі», що впроваджується Мережею за підтримки UN Women; операційний план UNAIDS стосовно жінок, дівчат, гендерної рівності та ВІЛ. Також представник бразильської організації «Гестос» презентував досвід упровадження цього плану у 15 країнах світу.

На другий день зустрічі відбулося чергове засідання Об'єднання жінок України, яких торкнулася епідемія ВІЛ/СНІДу. Учасниці робочої зустрічі – жінки-лідери з регіонів України – обговорювали плани на майбутнє, ідеї щодо стратегічного планування та працювали над створенням свого «обличчя» – логотипу Об'єднання.

Крім того, під час зустрічі було обрано остаточний склад Керівного комітету Об'єднання жінок України, яких торкнулася епідемія ВІЛ/СНІДу; прийняті нові члени Об'єднання та створено вищий орган управління – Раду засновників у складі 22 жінок. Також було розроблено план діяльності Об'єднання на наступні три місяці.

2

Робоча зустріч з питань гендерних аспектів ВІЛ

30 червня – 01 липня 2011 року БВО «Всукраїнська мережа ЛЖВ» та Об'єднання жінок України, яких торкнулася епідемія ВІЛ/СНІДу, провели робочу зустріч, яка була присвячена питанням, пов'язаним із впливом гендерних аспектів на поширення ВІЛ, та методам залучення жінок до боротьби з епідемією. Про-

2

3

3 Мережа підтримує розвиток фінансового лідерства та економічної незалежності жінок

Всеукраїнська мережа ЛЖВ продовжує цикл тренінгів, спрямованих на розвиток лідерських якостей та можливостей жінок, що постраждали внаслідок епідемії ВІЛ, в рамках проекту «Гендер і ВІЛ: від патерналізму до активної участі» за фінансової підтримки Агенції за гендерної рівності та розширення прав жінок Організації Об'єднаних Націй (UN Women).

4-8 квітня 2011 року 20 жінок з регіону України взяли участь у тренінгу для тренераів з питань жіночого лідерства. Мета тренінгу – підвищити спроможність жінок-лідерок у сфері ВІЛ/СНД/у, активізувати громаду для забезпечення власних життєвих потреб та формування активної життєвої позиції.

Під час тренінгу учасниці знайомилися з методами і техніками організації та проведення навчальних заходів, шляхами розвитку лідерських якостей жінок та обговорювали необхідність такої діяльності у своїх регіонах.

Важливою частиною тренінгу стало планування подальших дій учас-

ниць – очікується, що в результаті цього тренінгу та інших заходів проекту Мережа ініціюватиме процес об'єднання жінок-лідерок місцевих спільнот для впливу на прийняття рішень і посилення ролі жінки на рівні регіонів.

12-15 квітня 19 учасниць взяли участь у бізнес-тренінгу «Розпочни свою справу». Тренінг був спрямований на розвиток навичок ведення бізнесу і мав на меті спонукати учасниць до розвитку себе в сфері підприємництва та сприяти поєднанню засвоєно основ підприємницької діяльності.

Інформаційно-методичну підтримку у проведенні тренінгу надав проект «Рівність жінок і чоловіків у сфері праці», що впроваджується Міжнародним фондом праці.

Протягом 4 днів учасниці мали можливість ознайомитися з усіма етапами підприємницької діяльності: вибором бізнес-ідеї, складанням плану з маркетингу, вибором оптимальної організаційно-правової форми підприємництва, ознайомленням із бухгалтерським та податковим обліком, фінансовим аналізом, з питаннями управління.

За результатами тренінгу учасниці склали бізнес-план початку або вдосконалення власної справи.

4 Друга навчальна поїздка в рамках проекту

21-27 березня 2011 року Всеукраїнська мережа ЛЖВ організувала і провела другу навчальну поїздку до Великої Британії. Мета поїздки – ознайомити жінок-лідерів з України із кращим досвідом надання послуг, догляду та підтримки людей, які живуть з ВІЛ/СНДом. Поїздка відбулася у рамках проекту «Гендер і ВІЛ: від патерналізму до активної участі» за фінансової підтримки Агенції за гендерної рівності та розширення

прав жінок Організації Об'єднаних Націй (UN Women).

Упродовж візиту його учасниці відвідали неурядові організації, медичні установи, ком'юніті-центри та групу самодопомоги, яку проводить у себе вдома активістка ВІЛ-позитивної спільноти.

Під час візиту відбувався обмін досвідом, обговорення різних аспектів роботи з людьми, які живуть з ВІЛ/СНДом, було налагоджено контакти для подальшої співпраці між українськими та британськими НУО. Учасниці з України відзначили, що ВІЛ-сервіс у Великій Британії перебуває на дуже високому рівні й багато з побаченого варто було б адаптувати та запровадити як на національному, так і на місцевому рівні.

Бюлетень проекту

«Гендер і ВІЛ: від патерналізму до активної участі»

Всеукраїнська Мережа ЛЖВ
All-Ukrainian Network of PLWH

United Nations Entity for Gender Equality
and the Empowerment of Women

У ході зустрічей та переговорів українські учасниці розповідали про досвід роботи мережі та інших громадських організацій України у сфері боротьби з ВІЛ/СНДом. Британські колеги відмітили високий рівень організації суспільних громад в Україні та їхню активну позицію. Українську делегацію зацікавила робота клініки, де лікують ВІЛ-позитивних людей з ураженням та порушенням функцій мозку внаслідок ВІЛ-інфекції. В клініці пацієнти знову вчать найпростішим навичкам – ходити, слідувати за станом свого здоров'я, готувати собі їжу, робити покупки. Крім 34 місць у стаціонарному відділенні, на базі клініки працює також денний стаціонар, де пацієнти закінчують процес адаптації, і, вже перебуваючи вдома,

можуть продовжувати не тільки отримувати якісну специфічну медичну допомогу, а й спілкуватися з представниками комьюніті. Першим патроном цієї клініки була Принцеса Діана.

«Лідер – це дуже широке і різноманітне поняття – поділявся враженнями учасниця візиту Олена Газіова. Ми наочно переконались, що одна людина справді може змінювати ситуацію, обставини і життя: своє та інших людей. І це вражає!»

Навчальний візит спонукав до народження нових ідей та ініціатив. Практичним результатом відвідань Британії стане впровадження малих проєктів, спрямованих на підтримку і захист жінок, постраждалих внаслідок епідемії ВІЛ/СНДу в Україні.

Відгуки учасниць першого навчального візиту

Анастасія Тимофеева, Рим

Навчальна поїздка до Лондона була дуже корисна для мене. Я полюбила на практиці як працюють ВІЛ-сервіси організації Великої Британії. Корисним було побачити, як у різних організаціях застосовують багатомісний підхід і всі вони працюють, це дає нам більше свободи для роботи з різними людьми. Завдяки поїздці до Лондона, уместі

Севастополі було розпочато проєкт жіночого клубу «Гавань +», який працює вже понад півроку. Також я беру участь у роботі громадського центру «Гавань ++», і зараз ми зацікавлені активним залученням жінок-клієнток не лише щоб надати їм послуги, а й вивести та організувати інтегративну роботу жінок для розв'язку такої роботи в регіоні. Для цього планується провести школу волонтерів, якікалькі заходів відпочинку, продовжувати роботу клубу.

Одним із важливих моментів у роботі британських організацій була можливість оплатити клієнтам проїзд до місця розташування організації і назад. Дуже хотілося б знати способи фінансування проїзду для клієнток нашого громадського центру в Україні.

Ірина Чірозібі, Донецьк

Під час навчального візиту до Лондона я та інші учасниці відвідали кілька неурядових організацій і медичних установ, які надають соціальний, медичний, реабілітаційний, юридичний та інші послуги для ЛЖВ. Зокрема, один із днів був присвячений знайомству з організацією «Children with AIDS Charity» (CWAC). Метою цього фонду – допомагати тим, кого торкнулася ВІЛ-інфекція, підтримувати належну якість життя. Основну частину роботи в цій організації ведуть жінки-волонтери. Волонтерською роботою займаються також діти, які досягли певного віку і рівня знань у сфері ВІЛ/СНДу. Ця організація існує не тільки за гроші грантів, а й за кошти, зароблені на благодійних аукціонах, концертах, а також від продажу журналу, який видають самі діти.

Ідея створення журналу, створеного дітьми, мене дуже надихнула і зараз в нашій організації, в рамках проєкту «Щасливий разом», ця ідея втілюється в життя. Наші діти, які знають про свій ВІЛ-статус, самі придумали назву видання, готують для нього статті та ілюстрації.

Алла Ходак, Одеса

Використовуючи досвід, отриманий під час поїздки до Великої Британії, я провела інформаційне заняття з профілактики ефекту виорання, залучила фахівців для проведення тренінгів з протипід ксенофобії, організувала тренінг з жіночого лідерства.

Олена Баєва, Харків

Ідея створення жіночого клубу народилася під час відвідування «Hillingdon Women's Centre» і втілюється в життя в лютому 2011 року. Крім прямого проведення часу, клуб можна розглядати як психотерапевтичну групу. Це своєрідна терапія – метод поліпшення емоційного стану, підйом самочинства, дає змогу виявити і розвинути свої найкращі якості. До того ж, тут обговорюються наочні питання, з якими самотужки розібратися було б дуже складно. Важливо, що дуже глибоко і професійно люди бесіди веде лікар-психотерапевт – тех клієнтка організації.

За час після візиту в нашій організації відбулися: тренінг особистісного зростання, результатом якого є лідерський проєкт «Подаруй щастя», що полягає в організації свята для дітей-вихованців дитячого будинку з походом в дельфінарії і подарунками; тренінг «Мистецтво Життя - 1», на якому за допомогою тренера Наталії Шльмань були відпрацьовані техніки, спрямовані на поліпшення якості життя наших клієнтів.

У результаті цих заходів збиралася команда жінок-лідерів, що працює у напрямі розвитку жіночого лідерства в Харківському регіоні. Робота спрямована на організувати та проведення заходів, що допоможуть поліпшити психо-емоційний стан, сформувати новий стереотип мислення, підвищити потенціал до усійку та управління власністю і напрацювати вміння й навички у досвідченні фінансової незалежності. Зокрема, це заняття ідою, психотерапевтична робота, тренінги і програми особистісного зростання, участь у діяльності клубу/генд-мейдів, вивчення ПК.

5

НОВИНИ РЕГІОНІВ

Тренінг «Гендер та ВІЛ» у Донецьку

На початку червня 2011 р. у громадському центрі БО «Клуб «Світано» відбувся тренінг «Гендер та ВІЛ». У ньому взяли участь 13 представників БО «Клуб «Світано» та ініціативних груп Донецької області. Цей тренінг відбувся в рамках гендерно-орієнтованого проекту «Жінка», що реалізується БО «Клуб «Світано» із квітня 2011 р. Метою проекту є поліпшення якості життя ВІЛ-позитивних людей шляхом зміцнення організаційної спроможності регіональних осередків в Донецькій області та використання гендерно-орієнтованого підходу у наданні послуг.

Під час тренінгу учасники розглядали поняття «гендер», обговорювали приклади гендерних стереотипів, вивчали різні підходи роботи в подоланні гендерних факторів ВІЛ/СНДВ. Теоретичні знання закріплювалися відповідними практичними завданнями та роботою в групах. Проблеми гендерної нерівності простежуються в усіх сферах суспільства, лежать в основі цілої низки соціальних, економічних і політичних обставин, які, у свою чергу, зумовлюють поширення епідемії ВІЛ/СНДВ.

«На тренінгу ми багато говорили про те, що факти з усього світу вказують: чим глибше гендерна нерівність у суспільстві, тим вища швидкість розвитку і важчі наслідки епідемії ВІЛ/СНДВ, – розповідає координатор проекту «Жінка» Ірина Чирюді. – Людство не знавало б сьогодні таких труднощів через епідемію, яби жінки мали більше доступу до політичних, економічних можливостей та ресурсів, і якомога більше жінок мали б змогу вирішувати самостійно питання, що стосуються їхнього репродуктивного та сексуального здоров'я».

У Львові відбувся тренінг «Гендерний підхід у наданні послуг ЛЖВ»

27-28 липня 2011 року Львівське обласне відділення Всеукраїнської благодійної організації «Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ/СНДВ» у приміщенні Львівського обласного центру з профілактики та боротьби зі СНДВ провело тренінг для клієнтів на тему «Гендерний підхід у наданні послуг ЛЖВ».

На тренінгу розглядалися такі питання, як гендерна політика Мережі ЛЖВ, фактори вразливості до ВІЛ гендерному аспекту, стратегічні шляхи подолання проблем, викликаних гендерними стереотипами. Учасники приділили значну увагу заходам, яких слід вжити

для подолання гендерних аспектів епідемії ВІЛ/СНДВ. Одним із ключових у процесі обговорення стало питання гендерного насильства. У ході тренінгу було розглянуто причини, передумови та наслідки насильства над жінкою в сім'ї. В робочій групі спробували моделювати шляхи подолання видів насильства.

Результатами тренінгу учасники були задоволені, адже вони мали змогу підвищити обізнаність щодо гендерного підходу в сфері ВІЛ/СНДВ та отримати навички запобігання насильству, а також вміння і навички формування груп взаємодопомоги та взаємодтримки для жертв насильства.

Як громадські організації можуть допомогти ВІЛ-позитивним, бездомним чи наркозалежним вагітним жінкам отримати якісну медичну допомогу.

«Медичний персонал жіночих консультацій України не завжди знає, як допомогти вагітним жінкам вразливих груп: ВІЛ-позитивним, наркозалежним чи вулицьним», – констатують лідери громадських організацій, а саме Київського відділення Всеукраїнської мережі людей, що живуть з ВІЛ/СНДВ, МБФ «Українська фундація громадського здоров'я», HealthRight International («Право на здоров'я»). Круглий стіл та

8

9

прес-конференція з приводу подолання цієї проблеми пройшли в Києві. Громадські активісти підготували відкритий лист-звернення до Міністра охорони здоров'я України щодо потреби додаткових заходів для забезпечення доступу до медичних послуг для жінок вразливих груп населення.

«Маємо констатувати обурливу тенденцію – якщо жінка успішна і в неї є фінансова спроможність – таку пацієнтку радять бачити в кабінетах наших медичних закладів. Але якщо у жінки немає жителя (або навіть реєстрації), вона хворіє на наркотичну залежність, або навіть просто не має родинної та фінансової підтримки родичів, – її життя для більшості лікарів нічого не варте. Така пацієнтка – «імплод і головний біль» для наших медичних працівників та лікувально-профілактичних закладів, – каже Лада Булах, виконавчий директор Київського відділення Всеукраїнської мережі людей, що живуть з ВІЛ/СНДом. – Одним із завдань нашої організації є здійснення соціально-медичного супроводу ВІЛ-позитивних жінок. Звичайно, що серед них є і наркозалежні. На сленгу соціальних працівників – це тушкові (найскладніші) клієнти, адже допомогти таким жінкам, особливо вагітним, дуже складно без участі медичних та державних закладів соціального забезпечення. Соціальний працівник постійно пробиває стіну осуду, зневаги, непорозуміння та стигматизованого ставлення до наркозалежних

ВІЛ-позитивних жінок. Але ж перед законом усі рівні, і ми повинні забезпечити всіх наших жінок груп ризику можливість отримати вчасно медичну допомогу, медичний супровід під час вагітності та просто можливість вижити.

Бездомних вагітних дівчат не ставлять на облік в жіночі консультації, вимагають сплати за медичні послуги. Сьогоднішнє законодавство ускладнює можливість користуватися медичними послугами особам, які не мають документів, а отже й прописки. Часто медичні послуги і повністю або частково платними, при цьому ліки, аналізи та матеріали медичного призначення коштують дорого. Якщо говорити про наркозалежних жінок, то вони через стигму в суспільстві та боїчись осуду медиків, як правило, взагалі не звертаються до жіночих консультацій.

Галина Скіпальська, виконавчий директор МБФ «Українська фундація громадського здоров'я», HealthRight International («Право на здоров'я»), зазначає, що для жінок вулиці, чи там, що вживають наркотики, вагітність інколи стає дивним стимулом змінити своє життя, покинути згубні звички та почати нове життя. «В такій ситуації лікар – це перша людина, що може підтримати вагітну жінку в цьому бажанні. Від того, як він поговорить з нею, як поставиться, власне, куди скерує – на вулицю, до громадських організацій чи до інших медиків – залежить доля пацієнтки та її дитини. Тому ми закликаємо лікарів до толерантності та уважного ставлення до жінок».

Хоча ситуація в Україні за останні роки багато в чому змінилася на краще, негативне ставлення медичного персоналу до жінок вразливих груп досі ще наявне. За результатами дослідження, проведеного в 2009-2010 роках організацією HealthRight International («Право на здоров'я»), медики не завжди розуміють межі конфіденційності інформації стосовно ВІЛ-позитивного статусу, незважливо ставляться до наркозалежних чи ВІЛ-позитивних жінок, радять їм зробити переривання вагітності, не обізнані з можливостями лікування наркозалежності, у тому числі з замісною під-

Бюлетень проекту

«Гендер і ВІЛ: від патерналізму до активної участі»

тримувальною терапією, не володіють інформацією про громадські організації, які працюють у регіоні, й не надають усієї необхідної інформації під час до- та післястєгового консультування на ВІЛ. Це передовсім наражає на небезпеку майбутню дитину...

На сьогодні вирішити зазначені проблеми допомагають громадські організації, які працюють з жінками вразливих груп населення. Завдяки їхній роботі вже було успішно здійснено низку ініціатив щодо спрощення доступу населення України, зокрема

вразливих груп, до медичних послуг, розроблено та апробовано схеми соціального супроводу клієнтів і комплексного підходу до вирішення проблем жінок вразливих категорій. Громадські організації сподіваються, що Міністерство охорони здоров'я підтримає їхню ініціативу щодо співпраці задля прискорення процесу реформування з метою поліпшення медичного обслуговування та для зміцнення громадського здоров'я. Громадські організації готові надати всебічну експерту та організаційну допомогу.

Бюлетень видано в рамках проекту «Гендер і ВІЛ: від патерналізму до активної участі», що впроваджується ВБО «Всеукраїнська мережа ЛЖВ» за фінансової підтримки Агенції з гендерної рівності та розширення прав жінок Організації Об'єднаних Націй (UN Women)

ВБО «Всеукраїнська мережа ЛЖВ»
Контактна особа: Роман Любченко,
старший фахівець відділу
інноваційних програм

Тел.: +38 (044) 467-75-67;
467-75-69; 467-75-84
e-mail: r.lyubchenko@network.org.ua
<http://network.org.ua/>

Всеукраїнська Мережа ЛЖВ
All-Ukrainian Network of PLWH

United Nations Entity for Gender Equality
and the Empowerment of Women